

**Selectieadvies archeologische monumentenzorg
Gemeente Sint-Michielsgestel**

**Archeologisch bureau- en verkennend
veldonderzoek door middel van boringen
Beekveld (ong.) te Berlicum
(gemeente Sint-Michielsgestel)**

**Aeres-rapport z.n.
AM projectnr. AM21472**

***Aeres Milieu
(eindversie rapport)***

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling SO/Erfgoed	05-05-2023	SM
Controle gemeente Sint-Michielsgestel	Hans Rijkers	medewerker Erfgoed gemeente Sint-Michielsgestel	08-05-2023	HR

1 Inleiding

In opdracht van *Reland locatieontwikkeling* heeft Aeres archeologisch onderzoek uitgevoerd voor en op de planlocatie Beekveld (ong.) te Berlicum. Aanleiding is een bestemmingsplanwijziging t.b.v. de voorgenomen ontwikkeling van de locatie voor woningbouw. De diepte van de toekomstige verstoring was ten tijde van het onderzoek niet bekend, maar uitgaande van een standaardfunderingsdiepte, zal de toekomstige bodemverstoring naar verwachting tot tenminste 0,8-1,0 m -mv reiken.

De locatie ligt volgens de *Archeologische Beleidskaart* van de gemeente Sint-Michielsgestel in een zone met een *middelhoge* archeologische verwachting. Binnen het bestemmingsplan '*Actualisatieplan Kommen Berlicum en Middelrode*' (2020) geldt de dubbelbestemming *Waarde-Archeologie 4*. Voor deze zone geldt een onderzoeksplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte groter dan 100 m² en een verstoringdiepte vanaf 50 cm -mv. Met dit plan worden deze vrijstellingsgrenzen overschreden en is vooronderzoek dus noodzakelijk. Dit rapport voorziet daarin.

De gemeente Sint-Michielsgestel is - als bevoegde overheid - gevraagd het rapport te beoordelen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Plangebied

Het plangebied ligt aan de Beekveld, ten ZW van de huidige dorpskern van Berlicum. In het N. wordt het plangebied begrensd door bebouwing aan de Beekveld (nr. 53), in het O. en Z. door weiland en aan het W. door de Beekveld. Het heeft een grootte van ca. 1.600 m² en is kadastraal bekend als Berlicum, sectie L, nr. 329 (ged.). Momenteel is het plangebied grotendeels in gebruik als tuin/moestuin.

1.2 Aard van de bedreiging

In het plangebied zal een nieuwbouwwoning komen. De diepte van de toekomstige verstoring zal, uitgaande van een standaardfunderingsdiepte tot tenminste 0,8-1,0 m -mv reiken. De geplande werkzaamheden kunnen dus eventueel aanwezige archeologische waarden verstoren.

2 Archeologisch onderzoek

Aeres heeft het onderzoek in november-december 2021 uitgevoerd; de resultaten zijn vastgelegd in : *Kruithof, L., en N.J.W. van der Feest, 2021 : Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek door middel van boringen - Beekveld (ong.) te Berlicum - Aeres-rapport z.n., Aeres Milieu Projectnr. AM21472 - concept, v. 1, 6 december 2021.*

Dit onderzoek is tevens onderdeel van de *Ruimtelijke onderbouwing Beekveld* door *Reland*, als *bijlage V*.

2.1 Doel onderzoek en onderzoeksmethode

Doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Doel van het verkennend veldonderzoek door middel van boringen is het toetsen van de opgestelde gespecificeerde verwachting voor het plangebied. Aan de hand hiervan kan dan een advies over eventueel aanwezige archeologische resten en een mogelijk vervolgtraject worden opgesteld. Er zijn op 8 november 2021 5 boringen gezet met een Edelman-boor (Ø 7 cm). De boordiepte varieerde van 115 tot 200 cm -mv. De boorkernen zijn conform ASB 5.2 beschreven. Het gehele onderzoek is uitgevoerd conform richtlijnen van de BRL SIKB 4000 (protocol 4002 en 4003), KNA 4.1.

2.2 Resultaten en conclusie onderzoek

Uit het bureauonderzoek bleek dat het plangebied ligt op de overgang van hoger gelegen dekzandruggen naar lagere gelegen beekdalbodems. Gradiëntzones nabij watervoorzieningen zijn van oudsher aantrekkelijke bewoningslocaties. Uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum zijn in de directe omgeving tot op heden geen vondsten bekend. Hierom wordt een *lage* verwachting toegekend voor vindplaatsen uit deze perioden. De ligging van het plangebied op een gradiëntzone zal ook voor latere landbouwende samenlevingen een aantrekkelijke vestigingsplaats zijn geweest. Echter gezien de afstand van deze vindplaatsen geldt voor het plangebied een *lage* verwachting voor vondsten en nederzettingenresten.

Verder ligt het plangebied aan de weg Beekveld ten ZW van de dorpskern van Berlicum. De Beekveld vormt een Z. uitvalsweg vanuit de dorpskern. Er zijn geen aanwijzingen dat binnen het plangebied zelf bebouwing aanwezig was in de periode vóór ca. 1800, al dan niet gerelateerd aan de historische boerderij direct ten W. van het plangebied. Aangezien dit niet kan worden uitgesloten, geldt voor het plangebied een *middelhoge* verwachting voor de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Wat betreft de conservering en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten kan het volgende gesteld worden :

Wegens de verwachte aanwezigheid van enkeerdgrond en daarmee een plaggendek zijn archeologische resten beschermd tegen latere invloeden. Bij hoge enkeerdgronden zijn de omstandigheden voor het aantreffen van organische resten minder goed: door de lage grondwaterstand kunnen organische resten vaak enkel in dieper, waterhoudende sporen zoals waterputten bewaard blijven.

Om dit in het veld te toetsen, is aansluitend het booronderzoek uitgevoerd. Het bleek dat de in het bureauonderzoek omschreven verwachte hoge zwarte enkeerdgronden niet zijn aangetroffen. De bodemopbouw binnen het plangebied bestaat uit een A/C-profiel. Op basis van de aangetroffen bodemopbouw is er ca. 30 tot 100 cm opgebracht. Eventueel aanwezige sporen zijn afgetopt. In het W. deel van het plangebied is de C-horizont voor tenminste 59 cm afgetopt. De oorzaak van de verstoring valt niet exact te achterhalen, maar is mogelijk het gevolg van (sub)recente grondbewerking in de Nieuwe Tijd. De kans wordt *klein* geacht dat eventueel aanwezige sporen van bewoning uit IJzertijd, Romeinse Tijd en Middeleeuwen nog goed bewaard zijn. Op basis hiervan is de archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten voor alle perioden (Laat-Paleolithicum-Nieuwe Tijd) *laag*.

2.3 Advies Aeres

Om bovenstaande redenen wordt voor het plangebied *geen* archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk geacht.

De resultaten van dit onderzoek dienen getoetst te worden door de bevoegde overheid (gemeente Sint-Michielsgestel), die op basis van het uitgebrachte advies een besluit zal nemen. Wij willen de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat al bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen.

Het uitgevoerde onderzoek is verricht conform de gestelde eisen en gebruikelijke methoden. Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Als gevolg hiervan is bij het aantreffen van archeologische resten, conform de Erfgoedwet, artikel 5.10 (Archeologische toevalsvondst) en 5.11 (Waarneming), een meldingsplicht van toepassing.

3 Beoordeling rapportage namens/door de gemeente Sint-Michielsgestel

Het rapport voldoet aan de huidige wet- en regelgeving en biedt net voldoende informatie om te komen tot een selectieadvies. Eerdere op- en aanmerkingen zijn verwerkt.

3.1 Selectieadvies gemeente Sint-Michielsgestel

Op grond van het voorgaande kan de gemeente instemmen met het advies van Aeres om geen archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren en het gebied vrij te geven voor de geplande ingrepen. Indien tijdens de werkzaamheden archeologische waarden worden aangetroffen, blijft de wettelijke meldingsplicht van toepassing!